

April 2023

การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาของไทย : จากอดีตสู่แนวทางใหม่ในปัจจุบัน

ไพฑูรย์ สินลารัตน์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

สินลารัตน์, ไพฑูรย์ (2023) "การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาของไทย : จากอดีตสู่แนวทางใหม่ในปัจจุบัน," *Journal of Education Studies*: Vol. 12: Iss. 2, Article 4.

DOI: 10.58837/CHULA.EDUCU.12.2.5

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol12/iss2/4>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาของไทย : จากอดีตสู่แนวทางใหม่ในปัจจุบัน

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์

สวัสดิ์ครับท่านอาจารย์และท่านผู้บริหารที่
เคารพ

ผมรู้สึกไม่ค่อยสบายใจนักสำหรับหัวข้อ
วันนี้ ที่ไม่ค่อยสบายใจนี้ด้วยเหตุ ๒-๓ ประการ
ซึ่งความจริงที่ผมจะพูดวันนี้ควรเป็นเรื่องที่ผม
จะพูดอย่างสบายใจที่สุด เพราะเป็นเรื่องหลัก
สูตรที่ผมสอนวิชานี้มาโดยตลอด ในระดับปริญญา
โทของภาควิชาอุดมศึกษาที่ คณะครุศาสตร์
แต่สิ่งที่ไม่สบายใจก็เพราะเหมือนจะมานั่ง
เล็คเชอร์ให้นิสิตฟัง ซึ่งนิสิตที่เรียนโดยตรงนี้
แกก็ยังไม่ค่อยรู้เรื่องอยู่แล้ว ผมสงสัยว่ายังคน
ที่ไม่ได้มีพื้นมานั่งฟังเวลาที่ผมเล็คเชอร์อย่าง

นั้นมันจะซับซ้อนขึ้นไปอีกนี่เป็นสิ่งที่ผมกลัว
อย่างมาก ประการที่ ๒ ก็คือผู้บริหารส่วนใหญ่
นั้น ความสนใจเรื่องหลักสูตร มีความ
แตกต่างจากคนซึ่งเรียนมาทางหลักสูตรแล้วก็
แตกต่างกับคนที่ทำหลักสูตรจริง ๆ อย่างมาก
เพราะฉะนั้นประเด็นตรงนี้เป็นสิ่งที่ลำบากที่สุด
สำหรับในความเห็นของผมนะละ ที่จะเลือก
เนื้อหาอะไรอันไหน มาคุยกับผู้บริหารใน
รูปแบบที่จะเป็นประโยชน์โดยตรง อันนี้
เป็นสิ่งที่ผมรู้สึกลำบากใจมากอีกอันหนึ่ง
ก็คือว่าผมคิดว่าผู้บริหารส่วนใหญ่จะสนใจ
เรื่อง ของ หลักสูตร ในแง่ที่ ตัวเอง จะเข้า

ไปเกี่ยวข้องหรือมีส่วนรับผิดชอบหรือใช้หลักสูตรในทางปฏิบัติมากกว่าที่จะสนใจเนื้อหาของหลักสูตรในเชิงของทฤษฎีหรือหลักการ ซึ่งมักจะพูดกันในห้องเรียนมากกว่าในที่ประชุมตรงนี้นะคะ มันทำให้เกิดความยุ่งยากลำบากมากในความเห็นของผม เพราะว่าในแง่ของการทำหลักสูตรหรือการเรียนหลักสูตรนี้เค้าเรียนหรือเขาคุย ตั้งแต่ตรี-โทถึงเอกนี้นะคะ เอกนั้นบางที่ยังไม่ค่อยจะรู้เรื่องเท่าไร ไม่ค่อยได้เท่าไร เพราะฉะนั้นในการที่จะพูดในรายละเอียด ๒,๓ ชั่วโมงนี้ค่อนข้างจะเป็นปัญหาอย่างมาก และนอกจากนั้นแง่ของทฤษฎีอาจารย์ทั้ง ๒ ท่าน ก็ได้พูดไปอย่างมากแล้ว

โดยเหตุอย่างนี้ ผมก็เลยอยากจะขอท่านผู้บริหารไปในเชิงของแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรหรือการจัดทำหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องของไทยเราเองว่าเป็นมาอย่างไรบางประการ แล้วผมก็อยากจะเรียนเสนอว่าในแง่ปฏิบัติ ถ้าหากว่าเราจะมาปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาคือพยายามประยุกต์หลักทฤษฎีของการพัฒนาหลักสูตรของการศึกษามาใช้นี้ จะมีข้อเสนอที่สั้นๆ พอเป็นแนวทางอย่างไรบ้าง และข้อเสนออื่นต้องระมัดระวังปัญหาอะไรบ้างนะคะ ซึ่งอันนี้ก็ถือเป็นประเด็นซึ่งผมคิดว่าผมจะพยายามเสนอให้

ดีที่สุด แต่ผมก็ไม่แน่ใจว่าผมจะสนองหรือแก้ปัญหาที่ผมได้คุยตั้งแต่ต้นครบถ้วนหรือเปล่า ถ้าไม่ครบก็ขออภัย

ในความเห็นของผมนั้น ผมคิดว่า เวลาเราพูดถึงการพัฒนาหลักสูตรนั้นครอบคลุมอยู่ ๒ ประเด็นใหญ่ ประเด็นแรกคือว่าเราจะต้องมาดูว่าเราพัฒนาอะไรกันเสียก่อน หลักสูตรนี้คืออะไรแค่นั้นนะคะ ตัวไหนในหลักสูตรที่เราควรจะพัฒนาและ ประเด็นที่ ๒ ก็คือเราจะพัฒนาอย่างไร ซึ่งอันนี้ก็เป็นแนวทางซึ่งเราได้เตรียมกันในการดำเนินการอภิปราย คือ ท่านอาจารย์วรารณ* นั้นะคะ ก็เน้นในแง่ว่าหลักสูตรนั้นอะไร พัฒนาอะไร และอาจารย์เสริมศรี** ก็เน้นว่าจะพัฒนาอะไรได้บ้าง ในส่วนตัวของผมเองผมอยากจะขอย้อนหรือขอกลับไปพิจารณาถึงรูปแบบและความเป็นมาของหลักสูตร อุดมศึกษา ของไทย สักเล็กน้อย เพื่อที่เราจะได้เข้าใจสภาพปัจจุบันของหลักสูตรอุดมศึกษาไทยเราเป็นอย่างไร แล้วเราจะพัฒนาไปในแนวไหนอย่างไร อันนี้เป็นประเด็นที่ผมอยากจะขอเรียนเสนอให้อภิปรายกันนะคะ ผมอยากจะขอย้อนไป ๒ ระยะสั้น ๆ ว่าหลักสูตรไทยในระดับอุดมศึกษานี้มันเริ่มต้นมาอย่างไร และเขาคิดเขาพัฒนาขึ้นมาอย่างไร ด้วยเหตุผลอะไร สมัยที่ผมอยาก

* วรารณ เอียวสกุล

** เสริมศรี ไชยศร

จะย้อนกลับไปนั้นนะ ก็คือสมัยรัชกาลที่ ๕ แล้วก็สมัยของรัชกาลที่ ๙ คือสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ และก็อยากจะลองเปรียบเทียบดูว่า ๒ สมัยนี้มีความเหมือน มีความแตกต่างกันอย่างไรและ ๒ สมัยนี้มีผลต่อหลักสูตรของอุดมศึกษาไทยในปัจจุบันอย่างไรบ้าง นะคะ ผมอยากจะตั้งข้อสังเกตว่าการอุดมศึกษาของเราเริ่มมีมาก่อนรัชกาลที่ ๕ อีกมาก แต่ผมคิดว่าจะยืดยาวเกินไปที่จะพูดถึงประเด็นเหล่านั้น แต่ประเด็นซึ่งเราเริ่มมีการให้ความสนใจกับ อุดมศึกษากันอย่างจริงจังนี้ ทุกคนคงยอมรับว่าเราเริ่มสมัยรัชกาลที่ ๕ และเราคงยอมรับว่ามันเป็นอุดมศึกษาในรูปแบบและแนวคิดที่เราอาศัยแนวทางของฝรั่งเป็นหลักใหญ่

ในสมัยการปรับปรุงประเทศของรัชกาลที่ ๕ เราจะเห็นได้เลยว่าหลักสูตรหรือวิชาที่เขาเรียนกัน หรือเขาสร้างหรือพัฒนาขึ้นนั้นจะมีอยู่กลุ่มใหญ่ ๆ (ดูแผนภูมิที่ ๑ ประกอบ) คือ *กลุ่มแรก* ได้แก่ หลักสูตรหรือวิชาหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวกับการปกครองและการจัดการบ้านเมือง อันนี้คือหลักสูตรแรกๆ ที่เราสร้างขึ้น และหลักสูตรที่เราสร้างขึ้นในระยะแรกนี้ คือ หลักสูตรที่เราต้องการคนมาทำหน้าที่ในการดำเนินการปกครองและจัดการบ้านเมือง เพราะฉะนั้นจะเห็นได้เลยว่าในสมัยนั้นนั้นนะ หลักสูตร ๓ กลุ่มใหญ่ที่เราพัฒนาขึ้นมาขึ้นนั้นก็คือ หลักสูตร

แผนภูมิที่ ๑

สาขาวิชาที่เปิดสอน

การพัฒนาสมัย ร. ๕

๑. วิชาการปกครองและการจัดการบ้านเมือง
พลเรือน/ทหาร/นักกฎหมาย

๒. วิชาการพัฒนาประเทศสมัยใหม่
แผนที่/โยธา/ป่าไม้/คมนาคม

๓. วิชาเทคนิควิทยา
การศึกษา/แพทย์

สนองตอบต่อผู้นำรัฐ
จัดให้กับคนชั้นสูง
ความรู้สำเร็จ/ใช้งาน
ประยุกต์และตามอย่างฝรั่ง
รวมการศึกษาไว้ส่วนกลาง

การพัฒนาหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒

๑. วิชาบริหารเพื่อการพัฒนา

Development Adm.

Development Ed.

Development Econ.

๒. วิชาการพัฒนาประเทศแบบอุตสาหกรรม
วิศวกรรม/แพทย์/นักธรณีวิทยา

๓. เศรษฐศาสตร์/บริหารธุรกิจ

๔. การฝึกหัดครู

ส่งเสริมระบบอุตสาหกรรม

จัดให้กับคนจำนวนน้อย

เรียนเพื่อทำงาน/หางาน

เรียนรู้ตะวันตกแผนใหม่

เน้นโครงสร้าง/มาตรฐานสากล

สายที่เราต้องการผลิตข้าราชการพลเรือน และ
ก็สายที่เราต้องการผลิตคือนักกฎหมายชั้นมานะ
ชะ ปัญหาที่น่าสังเกตคือเมื่อพัฒนาหลักสูตรใน
ระยะแรกนี้ เราพัฒนาหลักสูตรไปในแนวไหน
อย่างไร สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนนั่นก็คือว่าเราพัฒนา
หลักสูตรในลักษณะที่เราต้องการจะสร้างคนออก
มาเพื่อให้เป็นคนที่จะออกไปรับใช้ผู้บริหาร
หรือผู้ปกครอง ประเทศซึ่งในสมัยนั้นก็คือ
องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั่นเอง เพราะ
ฉะนั้นข้าราชการพลเรือน ข้าราชการทหาร
หรือข้าราชการในแง่ นักกฎหมายก็ตามนี้ ก็ได้
รับการพัฒนาตามแนวทางของหลักสูตรที่สร้าง
คนในออกไปทำงานราชการ และคนที่ทำงาน
ราชการได้นั้น ก็เป็นคนที่จะต้องเคารพเชื่อฟัง
และดำเนินการไปตามผู้ปกครองประเทศ แต่
ก็เป็นผู้ปกครองประเทศที่ทำเพื่อประเทศและ
ประชาชนจำนวนมาก เพราะฉะนั้นข้าราชการ
ในแนวทางหนึ่งนี่เขาจึงเป็นข้าราชการที่ออกไป
ทำงานเพื่อผู้บังคับบัญชาชะ เพื่อดูแลการบ้าน
การเมือง การปกครองให้เรียบร้อย ไม่ได้ออกไป
เพื่อรับใช้ประชาชนอย่างที่เขาเข้าใจกันใน
ปัจจุบัน ไม่ได้ออกไปเพื่ออันนั้น เพื่อไปปก
ครองดูแล แต่ก็มีเป้าหมายเพื่อให้ประเทศชาติ
รอดปลอดภัยจากระบบอาณานิคม เพราะฉะนั้น
แนวคิดอย่างนั้นก็จะ ผิดคิดว่ายังติดมาจนถึง
ปัจจุบันนี้ ที่ข้าราชการก็ยังมึนบทบาทในแง่ที่

ออกไปคือรับใช้ระบบราชการเอง เขามีหน้าที่
ไปปกครองครับไม่ได้ออกไปรับใช้ แม้ภาค
วิชาที่ผลิตข้าราชการซึ่งออกไปทำหน้าที่ทั้งหลาย
เหล่านั้นในปัจจุบันนี้เรียกว่าภาควิชาปกครองใช้
มัยชะ อยู่ในคณะทั้งหลาย เพราะฉะนั้นแนว
คิดอย่างนี้ก็ยังติดมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ถ้าจะ
เปลี่ยนนั้นก็ต้องเปลี่ยนกันที่ชื่อและแนวคิดของ
ภาควิชาก่อนเลยว่าภาควิชารับใช้ประชาชนอะไร
อย่างนี้ มันถึงจะมีการเปลี่ยนแนวคิดของหลัก
สูตรได้ เพราะฉะนั้นหลักสูตรที่สร้างขึ้นใน
เวลานี้ก็เป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นโดยความเชื่อ
ความศรัทธา ความรู้สึกและความต้องการของผู้นำ
และของประเทศในช่วงนั้นด้วย แนวคิดในการ
ที่หลักสูตรจะต้องสนองสถานการณ์ก็เริ่มในสมัยนั้น

กลุ่มที่สอง ก็เป็นวิชาที่เกี่ยวกับการ
พัฒนาประเทศเป็นส่วนใหญ่ ในสมัยรัชกาลที่
๕ นั้น เราจะเห็นได้ชัดเจนนั่นในสมัยนั้นก็เริ่ม
โรงเรียนโยธา โรงเรียนแผนที่ เริ่มมีโรงเรียน
ป่าไม้ แล้วหลักสูตรนี้นะชะใครเป็นคนร่าง
ใครเป็นคนสร้าง และใครเป็นคนพัฒนา คำ
ตอบก็คือนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญชาวต่าง
ประเทศซึ่งมาให้คำปรึกษามาให้การดูแลเป็น
ส่วนใหญ่แล้วมาให้การสอนด้วยมันก็เป็นหลัก
สูตรซึ่งมีพื้นฐานความเชื่อทางด้านเทคโนโลยีที่
มาจากต่างประเทศเป็นหลัก และสิ่งที่เรียนที่สอน

ก็เป็นเทคโนโลยีโดยเฉพาะ คือ การโยธา การป่าไม้ ซึ่งสนองแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงนั้นเป็นหลัก ดังนั้นแนวคิดในการที่เราอาศัยแบบอย่างและมาตรฐานของต่างประเทศนี้ ได้เริ่มตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ แล้วครับ แต่สมัยนั้นก็ยังเริ่มด้วยความระมัดระวังรอบคอบ ไม่ผลิผลาม และก็ยังมีความจนกระทั่งบัดนี้ เพราะฉะนั้นจึงไม่เป็นเรื่องแปลกใจเลย ที่การพัฒนาหลักสูตรที่เราทำกันมาส่วนใหญ่นี้ ก็คือการที่เรานำหลักสูตรต่างประเทศมาแล้วเราก็อัดฉีด อัดอัด เออวิชานี้ น่าสนใจ แหมใหม่มาก เช่นวิชาวิเคราะห์หลักสูตร ที่อาจารย์เสริมศรีสอนอยู่ของไทยไม่เคยมี เห็นชื่อนี้ดีเราก็นั่งเข้าไป มันก็มีพื้นฐานที่มาอย่างที่เราเล่ามาแล้วนี้นะฮะ

กลุ่มที่สาม ก็คือวิชาซึ่งเราอาศัยเทคนิควิชาการใหม่ที่มีสัมพันธ์กับชีวิตของคนก็ได้แก่กลุ่มวิชาทางด้านการศึกษา คือ พวกการฝึกหัดครู และการแพทย์แผนใหม่ รวมถึงการพยาบาล การสาธารณสุข ซึ่งการแพทย์พยาบาลสมัยก่อนของเรานี้จะเป็นการแพทย์พยาบาลที่คนส่วนใหญ่ได้รับเหมือน ๆ กัน ดีเลวนั้นอีกเรื่องหนึ่งแต่ได้รับเหมือน ๆ กันนะฮะ คือหมอนี่เชี่ยวชาญพอกัน หรือไม่เช่นนั้นก็ใช้ตำรับไม่ใบหญ้าเหมือนกันนะฮะ คือหมอแผนโบราณเหมือนกันในรั้วในวังคนจนคนรวยก็ไม่แตกต่างในเชิง

คุณภาพมากนัก แต่พอเราเริ่มแพทย์แผนใหม่มานี้ฮะ ผมมีความรู้สึกว่า ความแตกต่างในทางการแพทย์ที่คนได้รับบริการนี้มันมีความแตกต่างสูง และเทคนิคและวิธีการเริ่มซับซ้อนมากขึ้น

เมื่อเราเริ่มให้ความสำคัญกับอุดมศึกษาในสมัยแรกนี้ จะเห็นได้ว่าหลักสูตรที่เราคิดเรากัดและเราปรับปรุงพัฒนาขึ้นมานี้ก็ ๓ กลุ่มใหญ่ ๆ อย่างที่ผมว่า (ดูแผนภูมิที่ ๑) หลักสูตรเหล่านี้จะเห็นได้เลยว่ามีลักษณะที่สำคัญคือสนองตอบต่อความต้องการของผู้นำรัฐหรือผู้ปกครองประเทศหรือเป็นความจำเป็นของประเทศในสมัยนั้นนั่นเอง อันที่ ๒ คือ จะเห็นได้ชัดชัดเจนว่าเป็นหลักสูตรที่จัดให้กับคนชั้นสูงเรียนครับ เป็นระบบ Elite System คนที่เรียนอุดมศึกษาได้ในสมัยนั้นถ้าอาจารย์ได้มีโอกาสกลับไปอ่านงานสมัยเก่า ๆ แก้วจะเขียนไว้ชัดเจนเลยว่า คือ คนที่จะเข้าเรียนได้นี้คือผู้มีเชื้อสาย ไม่ใช่เชื้อเฉย ๆ นะฮะ มีเชื้อสายคือเป็นบุตรขุนนาง ข้าราชการ หรือผู้มีบรรดาศักดิ์ทั้งหลายแหละ ที่จะเข้าเรียนอุดมศึกษาได้ครับ แล้วก็ยังมีเรื่อยมาจนกระทั่งถึงสมัยรัชกาลที่ ๖ การเข้าเรียนอุดมศึกษาก็ยังเป็นอยู่อย่างนี้และการคัดเลือกก็อาศัยเชื้อสายขุนนางราชตระกูลเป็นหลักใหญ่ ข้อกำหนดในการเข้าเป็นโรงเรียนมหาดเล็กหลวงนี้นะฮะ ก็ก็ต้องเชื้อ

สายขุนนางและข้าราชการ เพิ่งจะมีแนวคิดที่ให้การศึกษาระดับกว้างระดับที่ส่งถึงคนอื่นอย่างแท้จริงนี่คือ เมื่อ สร้างมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และต่อมาก็เปิดเป็น Open Admission ในสมัยของรามคำแหง และ Open Education ของสุโขทัยในปัจจุบัน ก่อนหน้านั้นอุดมศึกษาเป็นเรื่องจำกัดเพื่อคนส่วนน้อยเพื่อไปเป็นผู้นำรัฐมาโดยตลอด สิ่งที่เรียนที่สอนนี้ครบ อุดมศึกษาของไทยเรานั้นได้เรียนความรู้สำเร็จรูปและเป็นหลักสูตรที่มุ่งประโยชน์ใช้สอย ใ้อันบอกของเราที่ทฤษฎีเกินไปเป็นอะไรเกินไปนี้ ผมไม่สนใจเท่าไรนัก แท้ที่จริงแล้วจะสังเกตได้เลยคนของเราที่ออกไปทำงานทั้งนั้นซะ คือทำงานราชการหรือไม่ก็ทำงานในธุรกิจเอกชน นี่ มุ่งทำงานได้เป็นหลักใหญ่ครับ ไม่ได้เรียนวิชาที่สร้างแนวคิดสร้างทฤษฎีสร้างหลักการวิชาที่เปิดสอนในสมัยแรกๆ สมัยรัชกาลที่ ๕ รัชกาลที่ ๖ แม้กระทั่งรัชกาลที่ ๗ นี่ก่อน ๒๔๗๕ นี้ คือวิชาที่เกี่ยวกับการดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบระบบราชการ รัฐศาสตร์ที่เรียนก็คือรัฐประศาสนศาสตร์ ไม่ใช่หลักและทฤษฎีการปกครองประเทศ กฎหมาย คือ แนวปฏิบัติตามกฎหมาย เรียนวิธีที่ทะเบียนที่เค้าชอบเรียกที่ทะเบียนควาย ทำยังไงออกไปเป็นปลัดแล้วก็ได้ทะเบียนได้อันนั้นได้นี่ได้ แล้วข้อสอบกฎหมายนี่นะ สมัยก่อนนั้นผมได้ไปนั่งอ่านเอก-

สารเก่า ๆ คุณนี้ คำถามที่ถามถึงการใช้กฎหมายเป็นหลัก เช่น มีบอกว่าถ้าสมมติข้าราชการได้รับมอบหมายให้ไปทำงานต่างจังหวัดแล้วเกิดภรรยาเสียชีวิต ภรรยาคนนั้นจะมีโทษเหมือนกับภรรยาของคนธรรมดาสามัญแล้วไปมีชู้หรือเปล่า ถามแบบนี้ซะ คือถามแบบปฏิบัติแบบฝึก แบบอะไรอย่างนี้ ไม่ได้ถามว่าทฤษฎีกฎหมาย คือ อะไร การร่างกฎหมายเพื่ออะไร เป็นเรื่องของการใช้การนำไปใช้ใช้ให้ถูกเป็นใช้ได้ ไม่ได้เรียนทฤษฎีหลักการต่าง ๆ เป็นความรู้สำเร็จและใช้งานทันที นอกจากนั้นก็ถือว่าหลักสูตรที่เราสร้างและพัฒนาการขึ้นมา จะมีลักษณะประยุกต์แล้วก็ตามอย่างของฝรั่งเรื่อยมาไม่ว่าจะเป็นสมัยไหนก็ตาม ประยุกต์ด้วยแล้วก็ตามอย่างฝรั่งด้วย นอกจากนั้นก็ถือว่าการศึกษาแต่เดิมในอุดมศึกษาได้มีอยู่ตามแหล่งฝึกอาชีพ ตามวัด ตามสำนักต่าง ๆ อันนี้ก็เรียนอุดมศึกษาอย่างหนึ่ง เพราะในสมัยรัชกาลที่ ๕ นี้ต้องการปรับปรุงประเทศรวมอำนาจมาสู่ศูนย์กลาง ก็รวมอำนาจรวมการศึกษาไว้ที่ส่วนกลางทั้งสิ้น ระบบของหลักสูตรและอะไรก็เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ต่อไปนี่ผมจะมาถึงประเด็นสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ โดยสังเขป แล้วก็โยงมาสู่สภาพอุดมศึกษาหลักสูตรอุดมศึกษาในปัจจุบันให้เร็วขึ้น

พอมาถึงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ โดยเฉพาะตั้งแต่แผนพัฒนาประเทศในปี ๒๕๐๔ เป็นต้นมา ท่านผู้บริหารและอาจารย์ก็จะเห็นได้ว่าแนวโน้มในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรของเรา *กลุ่มแรก* ก็คือในระดับสูงระดับอุดมศึกษาได้เน้นหลักสูตรที่เป็นไปเพื่อการบริหาร การพัฒนาประเทศมีการปรับปรุงหลักสูตรเดิม มีการจัดตั้งสถาบันใหม่แล้วก็สร้างหลักสูตรใหม่ ๆ พร้อมกันไปด้วย โดยเฉพาะอย่างสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ก็มีสอนวิชา Development Administration เป็นบริหารเพื่อการพัฒนา และ Development Education การศึกษาเพื่อการพัฒนาซึ่งกำลังพูดถึงกันมากขณะนี้ ที่ประธานมิตร ที่จุฬาฯ ก็มี และ Development Economics คือ เศรษฐศาสตร์เพื่อการพัฒนา เพราะฉะนั้นมันก็เป็นการเหมือนกับว่าเราต้องการปรับปรุงกลไกการบริหารการปกครองให้สอดคล้องสนองการพัฒนาประเทศในรูปแบบใหม่คือรูปแบบอุตสาหกรรมที่เริ่มมีบทบาทอย่างมากมาตั้งแต่แผนพัฒนาหรือหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ มา ใน *กลุ่มที่ ๒* ก็คือว่าหลักสูตรหรือสาขาวิชาที่ได้รับการปรับปรุงส่งเสริมและพัฒนาอย่างมากก็คือวิชาที่เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศในแนวทางของระบบอุตสาหกรรม วิชาที่รัฐส่งเสริมมากก็คือวิศวกรรม แพทย์ นักรถยนต์ และกันักเทคโนโลยีทั้ง

หลาย เป็นต้น วิชาเหล่านี้ได้รับการพัฒนาปรับปรุงเรื่อยมาในขณะที่วิชาที่เกี่ยวกับด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ทางด้านมนุษยศาสตร์ทั้งหลายก็ค่อย ๆ ลดความสำคัญ ๆ ลงไป สิ่งเหล่านี้ก็มีผลต่อการเรียนต่อการจัดหลักสูตรด้วยพร้อมกันไป แล้วสิ่งเหล่านี้มันก็มีผลมากจนกระทั่งในปัจจุบันนี้แหละ หากคนเรียนประวัติศาสตร์ได้น้อย หากคนเรียนภาษาไทยเป็นวิชาเอกได้น้อย หากคนเรียนทางด้านศิลปวัฒนธรรมน้อยลงไปทุกที และถ้ายังเป็นอย่างนี้อยู่ต่อไปนะจะพัฒนาหลักสูตรให้เน้นอย่างนี้เรื่อย ๆ ไปละก็อีกหน่อยก็อาจจะปิดภาควิชาประวัติศาสตร์ หรือภาควิชาฟิสิกส์เฉพาะที่เป็นสาขาฟิสิกส์แท้ ๆ *กลุ่มที่ ๓* ที่เราเน้นมากในการพัฒนาหลักสูตรก็คือหลักสูตรที่เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์และการบริหารธุรกิจซึ่งมีการส่งเสริมมากในปี ๒๕๐๐ เป็นต้นมา เพราะเราต้องการพัฒนาประเทศในแนวทางอุตสาหกรรม *กลุ่มที่ ๔* คือ การฝึกหัดครู ก็ส่งเสริมมากและมาก จนกระทั่งในปัจจุบันก็เป็นปัญหาอย่างที่เราเห็น ๆ กันอยู่

การพัฒนาหลักสูตรในช่วงที่ ๒ มีประเด็นหลายอย่างที่นำพิจารณา ที่ผมหยิบยกมานี้จะเห็นได้ชัดเจนว่าเป็นการพัฒนาที่เน้นและส่งเสริมในรูปแบบและแนวทางของระบบอุตสาหกรรม การศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็เลย

ต้องสอดคล้องกับแนวโน้มนี้ด้วย เพราะฉะนั้น หลักสูตรที่ได้รับการส่งเสริมมากก็เป็นหลักสูตรตามแผนพัฒนา คือ ต้องวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ต้องอะไร ๆ เค้าก็วางกำหนดให้เรามหาวิทยาลัยต้องผลิตคนเท่านั้น ๆ เพื่อจบไปแล้วก็ทำงานในโรงงานอย่างนั้นอย่างนั้น นักการศึกษานี้ก็เป็นคนที่ยอมรับดี ยอมรับดี เค้าบอกยังงี้ก็ทำ ๆ พอทำไปเสร็จปั๊บครบ ๔ ปี ปรากฏว่าอุตสาหกรรมนี้มันไม่ตรงกับที่เราคิด เทคโนโลยีเขาเปลี่ยนสร้างงานไม่พอ คนที่เราจัดตามแผนทุกอย่างแต่ว่าไปถึงปั๊บจบ ปั๊บนี้ซะพอไม่มีงานทำ เค้าก็บอกว่าการศึกษานี้ นักศึกษาผลิตออกไปไม่ได้คุณภาพ มาปรับปรุงคุณภาพใหม่ให้มันดีขึ้น สอนแค่ประถม ๗ อะไรนี่ มัธยม ๓ ไม่พอนี้ต้องเพิ่มเป็น ม.ศ. ๖, ม. ๖ ม. ๖ ไม่พอเป็นปริญญาตรี อีกหน่อยปริญญาตรีไม่พอคุณภาพไม่ดีเป็นปริญญาโท เอก พอขึ้นถึงเอกบอกมันมากไปแล้วกลับมารับข้างล่างอีก มันก็เป็นเรื่องที่ถูกเถียงกันอยู่ว่าแท้ที่จริงแล้วไอ้การไม่มีงานทำหรือการอะไรนี่มันเป็นความผิดของวงการศึกษา หรือเป็นความผิดของวงการภายนอกด้วย ที่ไม่สามารถสร้างงานมาก ไอ้เนี่ยผมเพียงแต่ตั้งประเด็นเท่านั้นเองนะชะ แต่มันก็อาจจะเป็นความผิดด้วยกันทั้งคู่

อันที่ ๒ ก็คือว่ารูปแบบของหลักสูตรยังเป็น Elite System อยู่คือจัดสำหรับคนจำนวนน้อย ที่จะเรียนแล้วก็ออกไปเป็นผู้นำแล้วก็ออกไปทำงานในชุมชน จะเห็นได้เลยว่าการ Screening ของคนก็ตาม การเข้าเรียนก็ตาม การเรียนการสอนก็ตามนี้เราพยายามจัดสอนให้แก่คนที่เรียนในระดับสูงเท่านั้น

อันที่ ๓ การเรียนเพื่อทำงานทางานก็ยังเป็นแนวทางหลักของระบบอุตสาหกรรมอยู่ การปรับปรุงและพัฒนาก็ยังต้องเรียนรู้ตะวันตก แผนใหม่ และที่สำคัญที่สุดก็คือ เรายังเน้นโครงสร้างและมาตรฐานสากล แนวคิดความเชื่ออย่างนี้ ก็ยังมีผลมาจนกระทั่งปัจจุบัน

จากลักษณะของหลักสูตรดังกล่าวมา ๒ ยุคใหญ่ ๆ ดังกล่าวมามีผลทำให้ทิศทางของหลักสูตรอุดมศึกษาในปัจจุบันมีลักษณะเด่น ๆ อยู่ ๕-๖ ประการด้วยกัน

ลักษณะเด่นของหลักสูตรที่เราเป็นอยู่ ก่อนที่ท่านอาจารย์จะพัฒนาและปรับปรุงผมคิดว่าเราคงจะต้องดูก่อนว่าปัจจุบันเป็นอย่างไรต่อไป (ดูแผนภูมิที่ ๒ ประกอบ) *ประการแรก* หลักสูตรของเราส่วนใหญ่ยังเป็นหลักสูตรที่เราใช้เพื่ออบรมคนจำนวนน้อยเพื่อออกไปทำงานเป็นผู้นำในสังคม หลักสูตรอุดมศึกษาของเราส่วนใหญ่ไม่ใช่หลักสูตรที่เราเปิดให้กับคนจำนวนมากเรียน แม้กระทั่งหลักสูตรของ

แผนภูมิที่ ๒

ลักษณะเด่นของหลักสูตรอุดมศึกษาไทย

- เป็นหลักสูตรโดย/เพื่อคนกลุ่มน้อย (Elite Group)
- เป็นหลักสูตรมุ่งใช้งาน ไม่เน้นทฤษฎีหลักการ
- เป็นหลักสูตรทอ้าย แนวคิดความรู้ฝัง/มาตรฐานและแนวทางของฝรั่ง
- เป็นหลักสูตรที่อาศัยมาตรฐานทางวิชาการ/มาตรฐานสากล
- เป็นหลักสูตรทมเกณฑ์กลาง/มาตรฐานเดียว
- เป็นหลักสูตรเฉพาะหน้า แก้ปัญหามากกว่าวางแนวทางในอนาคต
- เป็นหลักสูตรที่สนอง/ยอมตาม/รับใช้ผู้นำและสังคมมากกว่า ช้แนะแนวทาง/สร้างสรรค์สังคมใหม่ที่ดีกว่า

รามคำแหงก็ยังมีลักษณะที่เป็นหลักสูตรสำหรับคักคนอยู่มาก คักคนขึ้นมาให้เหลือในกลุ่มน้อย ๆ การจัดหลักสูตรแบบนี้ ทำให้เราเน้นในแง่เนื้อหา หลักวิชา การสอบ การประเมินเพื่อให้ได้คุณภาพที่แน่นอนตายตัวลักษณะของการเรียนการสอนหรือรูปแบบของหลักสูตรที่ให้คนคิดกว้าง ให้คนเห็นประโยชน์ส่วนรวมให้คนมีสำนึกอะไรนี่มันก็แตกต่างออกไป *ประการที่ ๒* หลักสูตรของเราส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรที่ยังเน้นการใช้งาน ยังเน้นในแง่ที่ให้คนออกไปเพื่อปฏิบัติงานได้ ไม่ใช่เน้นนักคิดไม่ใช่ นักวิเคราะห์ วิจารณ์ หรือนักพัฒนาหรือปรับปรุง เช่น การสอนแพทย์ สอนครู สอนวิศวกรนี่นะชะ เรามุ่งพัฒนาให้เขาเป็น Technician ขึ้นที คือออกไปแล้วทำงานได้ แต่จะทำอะไรเพื่ออะไร คิดเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาอะไรนี้ไม่ได้คิดครับ ไม่ได้คิดอย่างครุเหมือนกันนี้

ออกไปมีวิชาอะไรมาฉันสอนไปทันที ฉันสอนได้เลย แต่สอนไปทำไม สอนเพื่ออะไร อันไหนควรสอนไม่สอนนี้ไม่ได้สอนแพทย์นี้มีความสามารถเยี่ยมคือคนไข้มาฉันรักษา แต่นอกไปจากนั้นนี้ จะรักษาไปทำไมรักษาเพื่ออะไร รักษาให้ใคร แพทย์ ไม่ค่อยได้ถามหรือสอนกัน คือเป็น Technician เป็น Glorify Technical School คือโรงเรียนวิชาชีพสูงขึ้นไม่ไ้เน้นในแง่ของวิญญานของอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยที่สอนให้เป็นนักคิด นักวิเคราะห์ นักวิจารณ์ นักสงสัยไ้ถาม เพราะฉะนั้นจึงไม่แปลกหรือครบที่คนของเราออกไปในรูปแบบที่เชื่อฟังและว่านอนสอนง่าย เค้าให้ทำอะไรก็มักจะทำนอกจากนั้น *ประการที่ ๓* หลักสูตรที่เป็นอยู่นั้นยังอาศัยแนวคิดความรู้ฝังและมาตรฐานสากลเป็นแนวทาง นี่มันมีที่มานานแล้วครับ และในระยะหลัง ๆ เราไปเรียนเมือง

นอกเราไปเรียนไ้มาตรฐานอย่างนั้นมันก็ยังม
 มากขึ้น ๆ ถ้าอาจารย์จะพัฒนาและปรับปรุง
 หลักสูตรใหม่สมัยต่อ ๆ ไปนี้ เราจะปรับปรุง
 หรือปรับอย่างนั้นในแง่ไหนอย่างไรบ้างหลักสูตร
 ของเรานั้นยังเป็น หลักสูตรที่อาศัยมาตรฐาน
 ทางวิชาการอยู่ แม้หลักสูตรวิชาชีพ เช่น วิชา
 ชีพพยาบาล วิชาชีพแพทย์ วิชาชีพครูนี้ ฝึ
 ฐานหลักยังต้องอาศัยความรู้วิชาการอาศัย ฝึ
 ฐานความรู้วิชาการอย่างมากเนื่องจากการอุดม
 ศึกษาของเรามีลักษณะที่เป็น ไปในแนวทาง
 รวมเข้าไปในศูนย์ ส่วนกลาง เพราะฉะนั้นเรา
 ต้องมีเกณฑ์กลางมาตรฐานเดียวกันและหลัก
 สูตรไหนที่จะเสนอใหม่ จะให้ผ่านได้สะดวกที่
 สุดก็คือจัดให้เหมือนหลักสูตรเดิมก็แล้วกัน
 เป็นใช้ได้ ทำให้หลักสูตรของเราไม่มีความ
 แตกต่างในแนวคิดและปรัชญาจริงจิงความ
 แตกต่างมีนิตน่อยเท่านั้น เป็นความแตกต่าง
 ที่ไม่มีความสำคัญ มันเป็นมาตรฐานเดียวกัน
 หหมด และปัญหาที่ร้ายก็คือ พอส่งหลักสูตร
 เข้ามาแต่ก็ตั้งกรรมการ ตั้งกรรมการสถาบันนี้
 เสนอหลักสูตร เค้าก็ไปเอาอีกสถาบันหนึ่งมา
 สถาบันหนึ่งก็คุ้นเคยกับของตัวเองก็ยอมอดจะ
 เอาของตัวเองใส่เข้าไปไม่ได้ พอตั้งสถาบันใหม่
 มาอีกอันหนึ่ง ก็เป็นหลักสูตรที่ทำให้ได้มาตร-
 ฐานเดียวกัน ก็อาจจะคินะชะ ผมยังไม่ได้
 วิเคราะห์ว่ามันดีหรือไม่ดี ผมชี้ให้เห็นว่าไ้

มันเป็นเรื่องที่เป็นปรากฏการณ์ที่เราได้เป็นอยู่
 การพัฒนาหลักสูตรของเรานี้จะมีแนวทางที่เด่น
 เป็นของตัวเองของสถาบันของตัวเองได้หรือไม่
 หรือให้มันเหมือน ๆ กัน อย่างที่เป็นอยู่อย่างนี้

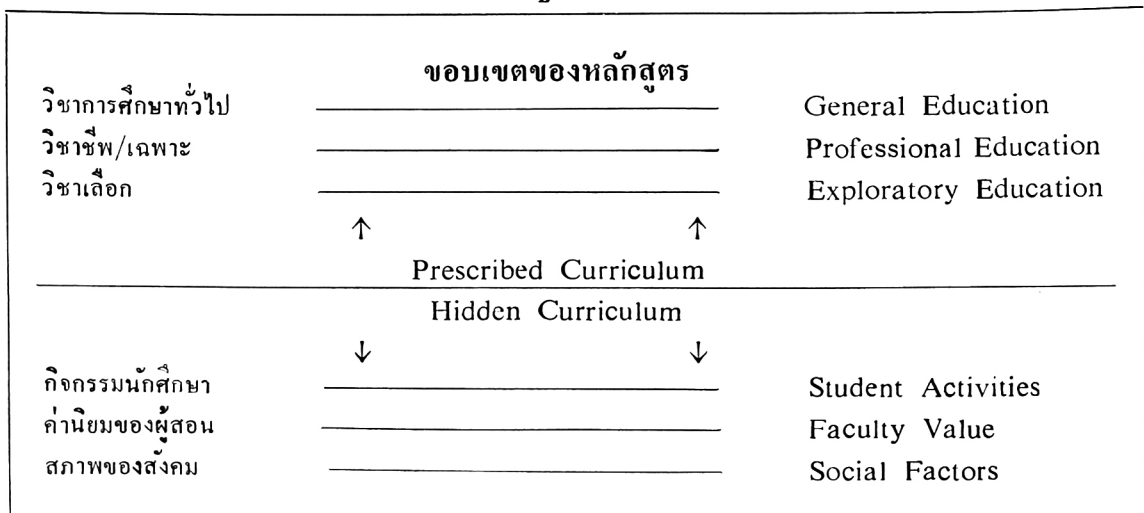
นอกจากนั้น ประการที่ ๔ หลักสูตรของ
 เราส่วนใหญ่ก็เป็นหลักสูตรที่เน้นหรือปรับปรุง
 หรือพัฒนาขึ้นมาในลักษณะที่แก้ปัญหาเฉพาะ
 หน้า เช่น เราต้องการพาณิชย์นาวีก็เร่งใหญ่
 เราต้องการวิศวอุตสาหกรรม เร่งใหญ่ เราต้อง
 การเราก็เร่ง พอเราเริ่มสร้างหลักสูตรเสร็จ
 พอจบมาเรียบร้อยแล้วความต้องการ อาจเปลี่ยนไป
 แล้ว เพราะว่ามันเกินเวลาทำหลักสูตรของเรา
 มีัยที่จะเป็นการวางแผนทางสำหรับสร้างสรรค์
 หรือพัฒนาในอนาคต

ประการสุดท้าย ก็คือว่าเป็นหลักสูตรที่
 โดยเนื้อแท้แล้ว เป็นหลักสูตรที่สนองความ
 ต้องการของสังคมอย่างมาก ที่พูดกันว่าหลัก-
 สูตรของไทยเรานี้ไม่สอดคล้องกับการพัฒนา
 ไม่สอดคล้องกับสังคม ไม่สอดคล้องกับอะไร
 นี้ ผมไม่ค่อยเห็นด้วยนะชะ หลักสูตรไทยนี้
 เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของ
 สังคมมากที่สุดเลยชะ เพราะสังคมเราต้อง
 การคนอย่างนี้เลยทีเดียวนะ คือ สมัยก่อนนี้ต้อง
 การข้าราชการเราผลิตข้าราชการอย่างดี สมัย
 หลัง ๆ เค้าต้องการคนไปทำงานวงการธุรกิจ-
 อุตสาหกรรม ก็ไปทำงานธุรกิจอุตสาหกรรมได้

และทำได้ก็ด้วย แต่มีลักษณะที่เป็นคนซึ่งตาม
สังคมอยู่ตลอดเวลา ตามที่กลุ่มผู้นำเขากำหนด
มาจะโดยจงใจหรือไม่จงใจก็ตาม ตรงนี้ต่างหาก
คือประเด็นแล้วถามว่าเพียงพอมีแก่การพัฒนา
ประเทศ เพียงพอชะ ตามที่ต้องการ แล้วที่บอก
ว่าปัญหาว่าที่คนว่างงานทั้งหลายเหล่านี้ เมื่อ
ระบบเศรษฐกิจเข้ามามีบทบาทนี้ชะ การที่จะ
ผลิตคนให้ไปแล้วมีคนทำงาน ๑๐๐% นี้ เป็น
ไปไม่ได้ทางเศรษฐกิจถ้าไม่ต้องการเลยยิ่งผลิต
มากยิ่งดีเรามีโอกาสเลือก ในทางเศรษฐกิจ
ต้องเป็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้นปัญหาเราอาจ
ต้องสร้างคนไป สร้างงานมากกว่าคนทำงานก็
ได้ที่เราจะปรับปรุงหลักสูตรเพื่อจะให้หางาน
ได้ทั้งหมดนี้ต้องคิดหลาย ๆ รอบเหมือนกันถ้า
เราจะปรับปรุงหรือจะพัฒนา ทั้งหมดนี้คือ
ของหลักสูตรอุดมศึกษาไทยที่เป็นอยู่ซึ่งต้อง
เข้าใจพื้นฐานก่อน

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตร
สักเล็กน้อยแล้ว ถ้าจะพัฒนาหลักสูตรเราควร
จะมีแนวคิดอะไรบ้าง และถ้าได้ลองทำจะเจอ
ปัญหาอะไร ก่อนจะเข้าสู่ประเด็นผมก็อยากจะ
พูดถึงขอบเขตของหลักสูตรในอุดมศึกษาสัก
เล็กน้อย ซึ่งอาจจะแตกต่างจากหลักสูตรเดิม
อื่น ๆ หลักสูตรนี้โดยทั่วไปมีอยู่ ๒ ลักษณะ
(ดูแผนภูมิที่ ๓) คืออันที่ ๑ เรียกว่า Prescribed
Curriculum คือมันเป็นหลักสูตรที่ปรากฏเป็น
ลายลักษณ์อักษร ที่เราเห็นกันเป็นเล่มเป็นแผ่น
ที่เราพิจารณากันตอนขอเปิดหลักสูตรใหม่นั้น
แหละครับ หลักสูตรที่เป็นลายลักษณ์อักษร
โดยทั่วไปจะมี ๓ กลุ่มใหญ่ ๆ เสมอ คือวิชา
การศึกษาทั่วไปที่เรียกว่า General Education
และวิชาชีพหรือวิชาเฉพาะ คือ Professional

แผนภูมิที่ ๓

Education และวิชาเลือกที่เรามักจะเรียกกันว่า Exploratory Education คือ Explore หรือสำรวจว่าผู้เรียนสนใจอะไรมากน้อยแค่ไหน นี่คือโครงสร้างที่มีอยู่ในปัจจุบัน แต่อีกอันที่ผมนึกว่าจะลืมไม่ได้และมีผลต่อความสำเร็จของหลักสูตรทั้งหมด คือ Hidden Curriculum คือหลักสูตรที่มันแอบซ่อนหรือหลักสูตรอำพรางอะไรนั่นแหละค่ะ ผมว่าบางทีมันสำคัญกว่า Prescribed อีก วิศวกร สถาปนิก รัฐศาสตร์ ก็จะออกไปรูปไปไหนอย่างไรวี้อยู่ที่ Hidden Curriculum ครับ ตัวหลักสูตรนี้เค้าไม่เคยบอกเลยว่า ฉันจะผลิตเธอออกไปนี้ให้ไปติดกับคนอื่นให้ไปเตะคนอื่นนี้ไม่มีหรอกครับ เพราะฉะนั้นที่มันจะเกิดขึ้นได้นี้เกิดจาก Hidden Curriculum เพราะฉะนั้นจะพัฒนาหลักสูตรนี้จะพัฒนาแบบ Prescribed อย่างเดียวกันนี้เสร็จเพียงครึ่งเดียวครึ่งเดียวเท่านั้น ถ้าจะให้สมบูรณ์จะต้องดูถึง Hidden Curriculum และองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่กิจการนักศึกษา ค่านิยมของผู้สอน คือตัวอาจารย์ผู้สอนและสภาพสังคม สภาพผู้บริหาร คือ Social Factors ทั้งหมด

ทีนี้เมื่อขอบเขตของหลักสูตรอุดมศึกษาเป็นอยู่อย่างนี้ ส่วนใหญ่เป็นอยู่อย่างนี้ถ้าท่านอาจารย์จะพัฒนาหลักสูตร เท่าที่เป็นอยู่เราให้ความสนใจกับ Prescribed Curriculum เรา

ไม่ค่อยให้ความสนใจกับ Hidden curriculum ในที่นี้ผมก็อยากจะขอเน้นมาทาง Prescribed Curriculum ตามที่ท่านชอบปฏิบัติกันก่อน ถ้าอาจารย์จะพัฒนาหลักสูตรนี้เขาก็มักจะทำกัน ๒ แนวทางใหญ่ แนวทางแรก คือ การพัฒนาเราเรียกว่า Traditional Approach แล้วก็ทำ ๆ กันอยู่เดี๋ยวนี้ คือ เมื่อจะพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรอะไรก็มานั่งดูว่า ๓ หมวดนั้นมันมีเหมาะสมเพียงพอแค่ไหน เราก็มานั่งดูว่าพื้นฐานทั่วไปครบ ๒๕,๓๐ ตามที่ทบวงต้องการแค่ไหน จะเอาพื้นฐานทั่วไปแบบไหนเป็นวิชาเดียว เป็นวิชาคู่ เป็นวิชาแกน เป็นวิชา Interdisciplinary เป็นวิชาอะไรก็แล้วแต่ และเวลาประชุมที่ไร พื้นฐานทั่วไปถ้าตัดได้ ถูกตัดทุกที เพราะกลุ่มวิชาชีพนี้เค้าไม่ค่อยเห็นความสำคัญนะครับ เค้ามีความรู้สึกว่าไอ้มันเรียนมาตั้งแต่มัธยมแล้วอย่าเรียนมากนักเลย แล้วก็มาแย่งวิชาเค้าไป ตรงนี้น่าคิดว่าถึงแม้จะให้วิชาชีพนี้ให้เท่าไร ๆ ก็ไม่มีทางพอหรอก ให้ทั้งหมดเลยก็ไม่พอ นี่เป็นสิ่งที่เป็นอย่างนี้ ๆ ไป มานั่งพิจารณากันว่า General Education จะมีเท่าไร จะเพิ่มเปอร์เซ็นต์กี่เปอร์เซ็นต์ จะลดจะอะไร นี่คือ Traditional Approach และ General Education นี่เปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา ผู้นำสถาบันขึ้นมาใหม่เปลี่ยนที่ ๆ ที่เปลี่ยนเป็นเพราะความเชื่อในเรื่องคนที่ดินนั้นมันเปลี่ยนไปตามยุคของผู้

เสร็จจากการศึกษาทั่วไปเราก็มานั่งพิจารณาวิชาชีพว่ามีวิชาอะไรหน่วยกิตมีเท่าไร มีกี่เปอร์เซ็นต์ วิชาชีพควรจะมียะไรและวิชาเลือกควรจะมียะไร เราก็แบ่งงานกันทำ ถ้าการศึกษาทั่วไปละก็ส่วนใหญ่ส่วนกลางของมหาวิทยาลัยเป็นคนทำ เพราะวางเกณฑ์ไว้เหมือนกัน วิชาชีพก็เป็นเรื่องของภาควิชาและของคณะเป็นคนทำ ส่วนวิชาเลือกก็ผสมกันไปทั้ง 2 อย่าง นี่คือนี่ที่เราทำอยู่ แล้ววิธีที่เราทำอยู่นี้ก็คือใครเรียนอะไรมามีความเชี่ยวชาญเรื่องนั้นก็ทำไป นึกถึงวิชาอะไรก็ใส่เข้าไป หรือตั้งกรรมการกันในกลุ่มตัวแล้วก็ทำกัน เจ้าของวิชาก็สร้างหลักสูตรสร้างอะไรขึ้นมา เพราะฉะนั้นหลักสูตรจึงเป็นหลักสูตรที่ยากแก่การที่จะปรับเปลี่ยน เพราะคนที่พิจารณาในระดับหลัง ๆ ระดับบนขึ้นมา เช่น กรรมการวิชาการ กรรมการคณะ กรรมการวิชาการมหาวิทยาลัย ก็ไม่สามารถลงไปลึกในวิชาการวิชาชีพที่เสนอมานั่นได้ มหาวิทยาลัยอื่นเป็นยังไง ผมไม่ทราบ แต่คงคล้าย ๆ กัน ตัวอย่างที่จุฬาฯ นี่ คณะวิศวกรรมศาสตร์เสนอขึ้นมา กรรมการวิชาการของมหาวิทยาลัยซึ่งมาจากอาจารย์ต่าง ๆ เช่น จากคณะเศรษฐศาสตร์ อาจารย์จะไปวิจารณ์อะไรเขา อย่างเก่งอาจารย์ก็จะถามว่า เอ๊ะหลักสูตรนี้มันเกินระเบียบนะ มากไปหน่อยแล้ว หรือไม่มันอาจารย์ก็จะว่า

ไอ้ชื่อวิชานี้มันไม่ค่อยเพราะนี่ หรือไม่มัน อาจารย์ไอ้เนี่ยมันพิมพ์ตกสระอุนะ กรรมการวิชาการก็เป็นการตรวจprüf ษณ์ดี มันเป็นอย่างนี้

นอกจากนั้นในการพัฒนาหลักสูตรแนวนี้ ส่วนใหญ่แล้วเขาก็เอาหลักสูตรต่างประเทศมานั่งดูกัน สภาพสังคมนิดหน่อย แล้วก้าวไป มีหลักฐานชัดเจน หลักสูตรหลายสาขาในช่วง พ.ศ. ๒๔๘๙ หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ มา หลักสูตรรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ที่สร้างขึ้นใหม่นั้นเราได้พิจารณาจาก London School of Economics เราได้พิจารณาของ Truff University อะไรนี่ และเราได้พิจารณาของ Berekley ของ California แล้ว หลักสูตรของเราได้ผสมผสานทุกอย่างรวมกันอย่างเหมาะสม นี่คือนี่หลักสูตรที่เป็นจริง รูปแบบอย่างนี้นี่ผมเชื่อว่ายังมีการทำอยู่ในปัจจุบันและถ้าใครพัฒนาหลักสูตรแนวนี้ครบไปได้สวยเรียบร้อยแนบเนียนมาก เพราะเป็นการออกแบบแก่ทุกอย่าง แต่การพัฒนาอย่างนี้มันมีข้อเสียอย่างไร มันมีข้อเสียอย่างที่เรียนมาแล้ว คือมันไม่ได้สนองความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง และไม่ได้สนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่อย่างแท้จริง ไม่ได้สนองความต้องการตลาดอย่างแท้จริง มันสนองความ

ต้องการของนักวิชาการมันสนองค้นหาของผู้รู้ทั้งหลายที่รู้สึกที่เราเรียนมาใหม่ต้องใส่เข้าไปอะไรอย่างนี้ แล้วใส่เข้าไป สิ่งที่เราเรียนที่สอนก็เน้นไปทางทฤษฎีฝรั่งมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งเราถึงมีความรู้สึกที่ว่าปัจจุบันนี้มีแต่ทฤษฎีของฝรั่ง มีทฤษฎีมากเกินไปจนกระทั่งสังคมภายนอกเขาจับไม่ได้ เพราะว่าไม่มีเนื้อหาที่มาเป็นอย่างนั้นแล้วลักษณะของบัณฑิตที่เราไม่มีการพูดกันถึงอย่างแท้จริง เพราะเรามีความเชื่อว่าบัณฑิตที่จบออกไปก็ให้มันคล้าย ๆ กับเราที่แหละ ที่เราเรียนมาอย่างไหนก็อยากให้เป็นอย่างนั้น แล้วดูซิครับหลักสูตรที่เป็นอยู่นี้จะหาจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนได้ยาก ไม่มีจุดมุ่งหมาย จุดมุ่งหมายนี้เพื่อผลิตบัณฑิตออกไปรับใช้ประเทศชาติเขียนอย่างนี้อ่าเขียนดีกว่า เขียนยังงี้ก็ถูก อันนี้คือสิ่งที่เราทำกัน และคงจะทำกันต่อไป

ที่นี้ใน *แนวทางที่สอง* ซึ่งเป็นวิธีการใหม่หน่อย มีหลักการและทฤษฎีตามเข้าไปด้วย คือก่อนจะสร้างหลักสูตรอะไรก็มากำหนดจุดมุ่งหมายกันก่อนซะ ว่าเราต้องการบัณฑิตของเราออกไปทำอะไรแค่ไหน อย่างไร ตรงจุดนี้ละครับที่มันทำให้การพัฒนาหลักสูตรในแนวใหม่ต้องอาศัยเทคนิควิธีการที่อาจารย์เสริมศรีอาจารย์วรภรณ์ได้พูดถึงไว้บ้าง คือเก็บข้อมูลความต้องการ ความจำเป็น ความเหมาะสมในสังคมจากผู้เรียนผู้สอนให้เรียบร้อย ประเมิน

เสียก่อนแล้วค่อยมากำหนดจุดมุ่งหมายกัน จุดมุ่งหมายจะให้ดียิ่งขึ้นก็กำหนดมาถึงลักษณะของบัณฑิตว่า เราต้องการบัณฑิตอย่างนี้ เมื่อเรากำหนดอย่างนี้แล้วเราก็มามีพิจารณาเนื้อหาว่าเนื้อหาไหนมันจะมาสอดคล้องต้องกัน ไม่ใช่เนื้อหาไปพลิกจากตำราต่างประเทศเสมอไปแต่อาจจะจำเป็นบางอย่างบ้าง ผมไม่ปฏิเสธและเมื่อได้เนื้อหาแล้วก็มากลึงถึงกระบวนการเรียนการสอนว่าจะต้องสอนอย่างไรให้มันได้ผลตามนี้ ไม่ใช่เดี๋ยวนี้อหลักสูตรมัธยมเขาเปลี่ยนไปใหม่อย่างมากแล้วเด็กมีความสามารถ ฉันทก็ยังสอนแบบเดิม ให้ข้อหรรษาอย่างงั้นก็สอนของฉันทที่มีอยู่ ใช้นั้นมันไม่ได้ผล แล้วก็ในท้ายที่สำคัญที่สุดก็คือว่าเราจะบริหารหลักสูตรให้ได้ผลได้อย่างไร

ที่นี้ถ้าจะผนวก ๒ อันนี้ขึ้นมาเราก็อาจจะทำได้ คือ หลักสูตรพื้นฐานทั่วไป เราก็มมากำหนดจุดมุ่งหมายกันเสียให้ชัดเจนก่อน แล้วมาดูเนื้อหาแล้วก็มาดูการสอน แล้วมาดูวิชาชีพวิชาชีพก็ทำเหมือนกันอันนี้ผมว่าเป็นการพิจารณาที่พอจะผสมผสาน ๒ อันเข้ามาด้วยกันได้ที่จะไม่ยุ่งยากจนเกินไป

ที่นี้ก็มาถึงประเด็นสุดท้ายที่ผมจะได้เรียนเสนออีกก็คือว่า เมื่อท่านอาจารย์จะได้ลงมือพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรนี้แหละ อาจารย์จะเจอปัญหาหรืออย่างน้อย ๆ ต้องตอบปัญหา ๒ อันใหญ่เสียก่อน (ดูแผนภูมิ ๔) คือปัญหาในเชิงปรัชญาและในเชิงปฏิบัติ

ปัญหาในเชิงปรัชญาที่นักพัฒนาหลักสูตรหรือท่านผู้บริหารต้องตัดสินใจนี้ก็คือ เราจะพัฒนาโดยเน้นไปด้านทฤษฎีสูงหรือเน้นปฏิบัติ ไม่มีคำตอบใดที่ถูกต้องที่สุดของท่านอาจารย์วุฑฒิ

นี้ ผมมีความรู้สึกนะครับว่าอาจารย์อาจจะเน้นปฏิบัติสูงหน่อย ว่างั้นเถอะ แต่ทฤษฎีก็ไม่ปฏิเสธนะฮะ แต่เน้นว่าออกไปทำงานอะไรบ้าง วิศวะอย่างของจุฬาฯ เขาอาจจะ **train** ว่าเขา

แผนภูมิที่ ๔

ปัญหาเชิงปรัชญา		ปัญหาเชิงปฏิบัติ
ทฤษฎี	↔	ปฏิบัติ
ความเป็นเลิศ	↔	ตลาด
นักวิชาการ	↔	นักปฏิบัติ
อดีต	↔	ปัจจุบัน
รายละเอียด	↔	ผลผลิต
ความเป็นสากล	↔	ความเป็นไทย
ข้อบังคับ	↔	อิสระของผู้เรียน
กฎเกณฑ์	↔	ความเป็นกลาง
ตัวเอง	↔	สังคม
อนุรักษ์นิยม	↔	เสรีนิยม
		พิสูจน์ได้ยากกว่าอะไรก็ตาม (Judgement not proof) หลักสูตรไม่ใช่สิ่งเดียว พัฒนาหลักสูตรต้องพัฒนาคนด้วย ปัญหาการหวงและแย่งวิชา ความร่วมมือจากเจ้าของวิชา ขาดข้อมูลอย่างเพียงพอ ขาดการสนับสนุนอย่างจริงจัง จากผู้บริหารและอาจารย์ ขาดทิศทางที่แน่นอน

นี้ทฤษฎีนะเลยไม่มีคนเอามาก เอาของอาจารย์วุฑฒิมากกว่า ของท่านอาจารย์วุฑฒินี้เหมาะกับสภาพสังคมตลาดแรงงานเหมาะสมที่สุด เพราะเน้นปฏิบัติสูง แต่ว่าบางสถาบันต้องการอย่างนี้ แต่ทุกสถาบันต้องเป็นอย่างนี้เหมือนกันหรือเปล่า นี่เป็นสิ่งที่ผมว่าน่าจะพิจารณากัน อันที่ ๒ อาจารย์ควรจะเน้นความเป็นเลิศหรือเน้นตลาด ไอ้ที่บอกว่าของฉันเป็นเลิศด้วยแล้ว

ตลาดที่ดีด้วยนั้น เป็นแต่เพียงคำพูด แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยาก อาจารย์จะให้คนของอาจารย์จบออกไป หลักสูตรของอาจารย์เป็นนักวิชาการหรือเป็นนักปฏิบัติที่ดี ถ้าอาจารย์เน้นวิชาการก็คือให้วิธีให้หลักการให้ความรู้ให้วิจัยให้มาก ถ้าอาจารย์เน้นปฏิบัติก็ต้องมี Practical มีฝึกงาน มีปฏิบัติงาน หลักสูตรมันก็ต้องเกี่ยวเนื่องและไปสู่ปรัชญาที่เราวางพื้นฐานเอาไว้ นอก

* อาจารย์วุฑฒิ พันธมนาวิน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

จากนั้นอาจารย์จะเน้นอดีต เช่น เรียนว่า วิทยาศาสตร์ก็ประวัติวิทยาศาสตร์มากมาย มหาศาล ใส่เข้าไปหรือจะใช้ปัจจุบันเป็นหลัก อาจารย์จะให้รายละเอียดในวิชาย่อยเลยว่า แหม วิชาเอกในหลักสูตรนี้นั้นมีกี่วิชา วิชาอะไร ภาค วิชาเครื่องกลนี้รายละเอียดยิบย่อย นี่เป็นเน้น วิชาการ หรืออาจารย์จะให้ผสมผสานเป็นกลุ่ม ก้อนใหญ่ ๆ อาจารย์จะเน้นมาตรฐานวิชาการ ความเป็นสากล คือ หลักสูตรของเรานั้น มาตรฐานสากลจบเมืองไทยป๊อป ก็เข้าเรียนต่างประเทศได้ป๊อปอย่างนั้นหรือเปล่า หรือเราจะ เน้นความเป็นไทยของเรา อาจารย์จะเน้นข้อ บังคับระเบียบมากมาย หรือให้ผู้เรียนอิสระมี อิสระได้มีโอกาสเลือก นอกจากนั้นแล้วอาจารย์ จะเน้นกฎเกณฑ์ หรือมีความเป็นกลางบ้าง และในที่สุดจะเน้นให้ผู้เรียนจบออกไปทำงาน เพื่อตัวเองหรือเพื่อสังคม พูดอีกอย่างในกรณี นี้ก็คือว่าอาจารย์เป็นในเชิงอนุรักษ์นิยมมาก หรือเสรีนิยมมาก หรืออาจจะอยู่ตรงกลาง ใน เรื่องของหลักสูตรจะต้องพัฒนาต้องเริ่มต้นตรง นี้ก่อนครับว่าเราไปทางไหน

ที่นี้เราก็มารู้ปัญหาในเชิงปฏิบัติซึ่งมีอยู่ หลายประการ ประการแรกก็คือว่าหลักสูตรนั้น มันพิสูจน์ไม่ได้หรอกครับว่าอะไรดีกว่า อะไร ๑๐๐% ซึ่งอาจารย์บอกว่าหลักสูตรของผมเสนอ อย่างนี้นะดีกว่าของคุณแน่นอนนี่ มันเป็นไปได้

ไม่ได้หรอกครับ ที่บอกว่าของผมนี้จบออกไป ชัดเจนแจ่มแจ้งมากกว่าหลักสูตรของคุณ Significantly ชอบพูดกันนัก หลักสูตรมันขึ้น อยู่กับความเชื่อและหลักการเป็นหลัก เพราะ มันคือการสร้างคน มันอยู่ที่ว่าเรามี Judge- ment มันเป็น Judgement อยู่ตรงไหนมากกว่า อันนี้เป็นปัญหาสำคัญในหลักสูตร เพราะฉะนั้น จึงตกลงกันไม่ค่อยได้เสมอและมีการเปลี่ยนไป เปลี่ยนมาบ่อยเพราะคนละหลักการกัน อันที่ ๒ ผมเรียนแล้ว คือ อาจารย์พัฒนาหลักสูตรอย่าง เดียวไม่สำเร็จครับ เพราะหลักสูตรไม่ใช่สิ่ง เดียว มันจะต้องมีสิ่งอย่างอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง ด้วย นั่นก็คือว่าอาจารย์จะพัฒนาหลักสูตรต้อง ให้ได้ผลต้องพัฒนาคนไปด้วย แล้วคนบางคน นี่พอเอาวิชาออก ๑ วิชานี้นะจะสอนได้วิชาเดียว พอวิชาที่เหลือก็ไม่รู้จะทำอะไร วิจัยก็ไม่ใช่ ไม่รู้จะทำอะไร ไม่รู้จะทำที่ไหน คนพวกนี้ ก็ต้องหาทางพัฒนาเขาด้วย ต้องเปิดโอกาสให้ เขา และถ้าเราเปลี่ยนหลักสูตรใหม่ ปรับปรุง หลักสูตรใหม่ให้มี Integrated ให้มี Com- petency ให้มีอะไรใหม่ ๆ นี่ คนนี้จะครับ ถูกเทรนนกันมา ๑๐ ปี ๒๐ ปี ให้อยู่ในหลักสูตรที่ เป็นมาตรฐานสากลเนื้อหาเดียวกัน ให้เป็นอยู่ ในหลักสูตรที่มี Integrated, Competency, Community ให้อะไรทั้งหลายนี้มันเป็นสิ่งที่เขา รับไม่ได้ทั้งสิ้นครับ มันไม่อยู่ในโลกของเขา

เลย นอกจากนั้นอาจารย์จะต้องเจอชัดเจน คือ หวงแล้วก็แย่งชิงวิชา นี่คือปัญหาพื้นฐานของการพัฒนาหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาใครใหญ่เสียงดังวิชานั้นก็อยู่ ใครเสียงค่อยก็เสร็จไป อาจารย์จะต้องแก้ปัญหาให้ได้ ถ้าแก้ไม่ได้ก็พัฒนาหลักสูตรไม่มีความหมาย ต้องอาศัยความร่วมมือจากเจ้าของวิชา แล้วก็การพัฒนาหลักสูตรนั้น ได้มีข้อมูลเพียงพอหรือเปล่าที่จะตัดสินใจเอาอย่างนั้นไม่เอาอย่างนั้น ตรงนั้นมันทำให้การประเมินหรือเก็บรวบรวมข้อมูลสำคัญ และที่สำคัญที่สุดก็คือผู้บริหารนั้นสนับสนุนอย่างจริงจังหรือไม่ ผู้บริหารบางท่านนั้นพัฒนาแต่ปาก อ้าวดีทำเถอะ แต่อย่าให้มันเดือดร้อนนะ พอมีเรื่องมีราวก็ไม่ตัดสินใจรับ เมื่อผู้บริหารไม่ตัดสินใจ ใครจะทำอะไร แล้วยิ่งในระดับวิชาการระดับรายละเอียด ยิ่งต้องผู้บริหารลงมาตัดสินใจเลยว่าจะทำอย่างไร นี่สำคัญที่สุด เพราะฉะนั้นผู้บริหารสำคัญที่สุดที่จะบอกเอาหรือไม่เอาและเอาอย่างไร และผู้บริหารนี้ต้องมี Reasoning ของตัวเองด้วยว่าเน้นแนวไหน ยังไงไม่ใช่ว่าประชุมที่เอาเน้นทฤษฎี ประชุมอีกทีเน้นปฏิบัติ มันก็หมุนไปหมุนมาหลักสูตรไม่ต้องเกิดละครับ แล้วหลักสูตรจำนวนมากนี้เปลี่ยนไปเปลี่ยนมาอยู่อย่างนี้ แต่ที่สำคัญที่สุดคือ อาจารย์นั้นเป็นบุคคลมีส่วนร่วมอย่างยิ่ง

เวลาพัฒนาหลักสูตรนั้น ผมอยากจะตั้งข้อสังเกตว่าเราจะต้องทำไปทีละตอนๆ ปรับปรุงและพัฒนาแล้วพอได้ Framework แล้วเวียนให้อาจารย์เขาคุยทั้งหมดก่อน ให้เขานึกให้เขาย้ำ ให้เขาล่อมาจนและเลย จนกระทั่งอาจจะไม่เหมือนของเดิมเลยก็ได้ แต่อาจารย์ต้องยอม เพราะถ้าอาจารย์ไม่ยอมนะฮะ อาจารย์ออกไปโดยเขาไม่รับรู้รับทราบ เขาจะว่าไอ้มันไม่ใช่หลักสูตรอันนี้หว่า มันหลักสูตรของอาจารย์ชมพันธุ์*นี่ อาจารย์ชมพันธุ์ก็ทำไปซี มันต้องเป็นหลักสูตรของอาจารย์เขาเอง แต่อยู่ที่เทคนิคของอาจารย์ว่าอาจารย์จะชักจูงโน้มน้าวอย่างไร จะหาวิธียังไร Robby ยังไร ให้ไปตามปรัชญาที่วางไว้ แต่ถ้าอาจารย์มีข้อมูลที่แน่นอน มีปรัชญาที่มั่นคงอาจารย์จะ Convince ยังไรอาจารย์ส่วนใหญ่เขายอมรับ แล้วเราก็มานำรายละเอียด แล้วให้เขาคุยเป็นตอนๆ ไปจนกระทั่งเห็นชอบด้วยเป็นส่วนรวม เพราะฉะนั้นผมก็อยากตั้งข้อสังเกตและข้อสรุปว่าในการพัฒนาหลักสูตรนั้น ผมว่าต้องเริ่มจากแนวทางทิศทางที่ชัดเจนซะก่อน ว่าอาจารย์จะพัฒนาอะไร ที่ไหน เมื่อได้ตัวนี้แล้วจึงจะมาคิดต่อว่าเราจะทำอย่างไร ซึ่งเทคนิคเหล่านี้ เคียวนั้นเรามีมากขึ้นนะฮะ ผู้บริหารไม่ต้องทำเองเลย เรียกพวกที่พูดๆ ทั้งหลายนี้เอาไปใช้ก็พอแล้ว ดีกว่าที่จะไปนั่งทำให้เสียเวลา

* อาจารย์ ดร. ชมพันธุ์ ณ อุษยา ผู้ดำเนินการอภิปราย

ก่อนจบผมก็อยากจะเสนอแนวทางใหม่ในการพัฒนาที่มีลักษณะ เป็น นวัตกรรมมี Innovative สูงจากของจริงที่ทำอยู่ในปัจจุบัน สถาบันอุดมศึกษาของเราสัก ๒-๓ ลักษณะ ลักษณะแรก เป็นหลักสูตรแบบผสมผสานหรือ Integrated Approach คือหลักสูตรผลิตครู ประถมศึกษาที่กรมการฝึกหัดครูกำลังทดลองอยู่ โดยแบ่งโครงสร้างของหลักสูตรตามงานของครูทุกอย่าง เช่น งานสอน งานธุรการ งานสารบรรณ งานพัฒนาตนเอง เป็นต้น ไม่แบ่งเป็นหลักสูตรพื้นฐาน หลักสูตรวิชาเอก หลักสูตรวิชาเลือกอย่างที่เคยปฏิบัติกัน แล้วสร้างรายวิชาใหม่ให้สอดคล้องกับลักษณะดังกล่าว เป็นลักษณะ Task-Oriented ไปในตัว ขณะนี้กำลังดำเนินการทดลองอยู่ในอีกลักษณะ หนึ่งเป็นของสาขาวิชาพยาบาล แนวนี้ริเริ่มและดำเนินการที่คณะพยาบาลมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีลักษณะ เป็น Integrated-Community-Oriented ไปในตัวโดยจัดรายวิชาขึ้นเสียใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับงานอาชีพพยาบาลที่ต้องทำงานด้วยความรู้ ทักษะ และความชำนาญหลายด้านพร้อมกันไป จึงจัดเป็นวิชา Nursing Studies I Nursing Studies II.... ไปเรื่อย ๆ แล้วก็วิชา Nursing Experience I, II เรื่อยไปเช่นเดียวกัน ไม่แยกเป็นพยาบาลแม่และเด็ก ศัลยศาสตร์

อย่างของเดิม แต่รายวิชาได้ผสมผสานของเดิมเข้าด้วยกันเพื่อประโยชน์ในการใช้งานของพยาบาลนั้นน่าจะน่าสนใจและอยู่ในระยะกำลังทดลองเช่นกัน อีกลักษณะ หนึ่งคือหลักสูตรแพทย์ชนบทโดยเฉพาะของที่จุฬาฯ นั้น หันมาเน้นการผสมผสาน ลดความซ้ำซ้อน เน้นแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนมากขึ้น โดยผสมผสานเนื้อหาให้มากขึ้น เน้นชุมชนชนบทไปฝึกการทำงานในชนบทมากขึ้น

ทั้งสามหลักสูตรดังกล่าวนี้แบบแรก ของฝึกหัดครู เป็นแบบที่ Innovative มากที่สุด คือ เปลี่ยนโครงสร้างใหม่เลย แบบสองของพยาบาลรักษาโครงสร้างใหญ่ แต่เปลี่ยนโครงสร้างเฉพาะวิชาชีพ แบบสามของแพทย์ โครงสร้างเดิมมีอยู่แต่เปลี่ยน Concept เปลี่ยนจุดเน้น โดยเฉพาะเป้าหมายวิธีการและการประเมินผล ทั้งสามหลักสูตรจะมีลักษณะเด่นที่สำคัญ คือ ต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน ผู้บริหารและอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง สนใจ เอาจริง และมีแรงผลักดันจากปัญหาและความต้องการของสังคมพร้อมกันไป

ในการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา นั้น เราต้องการความคิดใหม่ วิธีการที่เป็นหลักวิชา มีเป้าหมายเพื่อสังคมคนส่วนใหญ่ และการบริหารที่ Decisive กล้าได้ กล้าเสีย

กล้าเสี่ยง และกล้าตัดสินใจ แต่สภาพตั้ง
กล่าวนั้นดูจะเกิดขึ้นได้ไม่ยากนัก ในสภาพของ

ระบบอุดมศึกษาไทยในปัจจุบัน ที่ผู้บริหารมัก
จะนึกถึงตำแหน่งมากกว่าผลงาน